

ดร.สิงห์ทอง บัวชุม
D.P.A., ป.ร.ด., รป.ด., รป.ม., นม., นน.

สถาบัน **THE BEST CENTER**

2145/7 ซ.รามคำแหง 43/1 ถ.รามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

โทร. 0-2318-6868, 0-2314-1492 โทรสาร 0-2718-6274

คุณภาพทางวิชาการต้องมาที่ 1

www.thebestcenter.com; www.facebook.com/bestcentergroup

คู่มือเตรียมสอบ

รองสารวัตร

บัญชี ตรวจสอบภายใน

ทำหน้าที่

ประกอบด้วย

- ภาคความรู้ความสามารถที่ใช้เฉพาะตำแหน่ง จำนวน 120 ข้อ
- หลักการบัญชีทั่วไป จำนวน 45 ข้อ
- หลักการและนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐ ฉบับที่ 2 จำนวน 30 ข้อ
- มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ จำนวน 20 ข้อ
- ภาษาอังกฤษ จำนวน 15 ข้อ
- พ.ร.บ.ตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 จำนวน 10 ข้อ
  - กฎ ก.ตร.ว่าด้วยการสืบสวนข้อเท็จจริง พ.ศ. 2556
  - กฎ ก.ตร.ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ.2551
  - พ.ร.ฎ.ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546

เปิดติวครบวงจร ทุกหน่วยงานสอบ และติวทางไปรษณีย์
ติดต่อ 02-3186868, 02-3141492

ศูนย์รวมคู่มือเตรียมสอบและแนวข้อสอบ มีวางจำหน่ายตามศูนย์หนังสือทั่วประเทศ
หรือ www.thebestcenter.com

E-book download ติดต่อไลน์ Id Line : @thebestcenter

320.-

คำนำ

คู่มือเตรียมสอบ สำหรับรองสารวัตร ทำหน้าที่บัญชีตรวจสอบภายใน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เล่มนี้ โดยทางสถาบัน THE BEST CENTER และคณะได้เรียบเรียงขึ้น เพื่อให้ผู้สมัครสอบใช้สำหรับเตรียมตัวสอบในการสอบแข่งขันฯ ในครั้งนี้

ดังนั้นทางสถาบัน THE BEST CENTER ได้เล็งเห็นความสำคัญจึงได้จัดทำหนังสือเล่มนี้ขึ้นมา ประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับการเนื้อหา พ.ร.บ. ระเบียบและเจาะแนวข้อสอบเพื่อให้ผู้ที่สอบได้เตรียมตัวอ่านล่วงหน้า มีความพร้อมในการทำข้อสอบ

ท้ายนี้ คณะผู้จัดทำขอขอบคุณทางสถาบัน THE BEST CENTER ที่ได้ให้การสนับสนุน และมีส่วนร่วมในการจัดทำต้นฉบับนี้ ทำให้หนังสือเล่มนี้สามารถสำเร็จขึ้นมาเป็นเล่มได้ พร้อมกันนี้ คณะผู้จัดทำขออ้อมรับข้อบกพร่องใด ๆ อันเกิดขึ้นและยินดีรับฟังความคิดเห็นจากทุก ๆ ท่าน เพื่อที่จะนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

ขอให้โชคดีในการสอบทุกท่าน
ฝ่ายวิชาการ
สถาบัน The Best Center
www.thebestcenter.com

สารบัญ

📖 หลักการบัญชีทั่วไป

➤ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักพื้นฐานการเงินและการบัญชี	1
★ เจาะข้อสอบการบัญชีการเงิน	38
➤ การวิเคราะห์หั่งบการเงิน	52
★ เจาะข้อสอบวิเคราะห์หั่งบการเงิน	62
➤ หลักเกณฑ์การตรวจสอบบัญชีการเงินเบื้องต้น	74
★ เจาะข้อสอบหลักเกณฑ์การตรวจสอบบัญชีการเงินเบื้องต้น	91
➤ กระบวนการงบประมาณ	106
★ เจาะข้อสอบเกี่ยวกับการจัดการงบประมาณ	123
➤ หลักการและนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐ ฉบับที่ 2	127
➤ มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 1 เรื่อง การนำเสนองบการเงิน	171
➤ มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 3 เรื่องนโยบายการบัญชี การเปลี่ยนแปลง ประมาณการทางบัญชี และข้อผิดพลาด	197
➤ มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 13 เรื่อง สัญญาเช่า	211
➤ นโยบายการบัญชีภาครัฐ เรื่อง เงินลงทุน	235
★ เจาะข้อสอบภาษาอังกฤษ ทางด้านไวยากรณ์ (Structure @ Grammar)	252
★ โจทย์การสนทนา (เติมคำลงในบทสนทนา)	259
★ โจทย์เติมคำศัพท์ (Vocabulary)	268
★ โจทย์การอ่านบทความ (Reading Comprehension)	270
★ เจาะข้อสอบ ภาษาอังกฤษ	274
★ แนวข้อสอบ พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547	303
★ แนวข้อสอบ กฎ ก.ตร.ว่าด้วยการสืบสวนข้อเท็จจริง พ.ศ. 2556	334
★ แนวข้อสอบ กฎ ก.ตร.ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ. 2551	348
★ แนวข้อสอบพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546	361

📖 หลักการบัญชีทั่วไป

📑 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักพื้นฐานการเงินและการบัญชี

★ งบการเงิน(Financial Statement)

งบการเงินเป็นการนำเสนอฐานะการเงินและผลการดำเนินงานทางการเงินของกิจการอย่างมีแบบแผน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสดของกิจการ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงินกลุ่มต่างๆ นอกจากนี้ งบการเงินยังแสดงถึงผลการบริหารงานของฝ่ายบริหารซึ่งได้รับมอบหมายให้ดูแลทรัพยากรของกิจการ เพื่อที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว งบการเงินต้องให้ข้อมูลทุกข้อดังต่อไปนี้เกี่ยวกับกิจการ

1. สินทรัพย์
2. หนี้สิน
3. ส่วนของเจ้าของ
4. รายได้และค่าใช้จ่าย รวมถึงผลกำไรและขาดทุน
5. เงินทุนที่ได้รับจากผู้เป็นเจ้าของและการจัดสรรส่วนทุนให้ผู้เป็นเจ้าของจากความสามารถในการเป็น
เจ้าของ
6. กระแสเงินสด

★ งบการเงินฉบับสมบูรณ์(มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 1 (ปรับปรุง 2552) ประกอบด้วย

1. งบแสดงฐานะการเงิน ณ วันสิ้นงวด
2. งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จสำหรับงวด
3. งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้เป็นเจ้าของสำหรับงวด
4. งบกระแสเงินสดสำหรับงวด
5. หมายเหตุประกอบงบการเงิน ซึ่งประกอบด้วยสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ ข้อมูลที่ให้คำอธิบายอื่น
และ
6. งบแสดงฐานะการเงิน ณ วันต้นงวดของงวดที่นำมาเปรียบเทียบกับงวดแรกสุดเมื่อกิจการได้นำนโยบายการบัญชีใหม่มาถือปฏิบัติย้อนหลังหรือการปรับงบการเงินย้อนหลัง หรือเมื่อกิจการมีการจัดประเภทรายการในงบการเงินใหม่

งบการเงินต้องแสดงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานทางการเงิน และกระแสเงินสดของกิจการโดยถูกต้องตามที่ควร การแสดงข้อมูลโดยถูกต้องตามที่ควรคือการเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมของผลกระทบของรายการ เหตุการณ์อื่นๆ และเงื่อนไขต่างๆ ตามคำนิยามและเกณฑ์การรับรู้รายการสินทรัพย์ หนี้สิน รายได้ และค่าใช้จ่าย ที่กำหนดไว้ในแม่บทการบัญชี การนำเสนองบการเงินซึ่งได้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินและมีการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมให้เหมาะสมแก่กรณีถือว่างบการเงินนั้นนำเสนอข้อมูลโดยถูกต้องตามที่ควร

★ ประโยชน์ของงบการเงิน

งบการเงินจัดทำ ขึ้นเพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของกิจการ โดยใช้ข้อมูลทางการเงินที่เกิดขึ้น ในอดีต ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินหลายกลุ่มในการนำไปใช้ตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจในอนาคตข้อมูลจากงบการเงินจะช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินประเมินความสามารถของกิจการในการก่อให้เกิดเงินสดและรายการเทียบเท่ากับเงินสด ซึ่งจะชี้ให้เห็นถึงความสามารถของกิจการในการจ่ายเงินให้แก่ลูกจ้างและผู้ขายสินค้า การจ่ายดอกเบี้ยการจ่ายคืนเงินกู้ และการแบ่งปันผลกำไรให้กับเจ้าของ รวมทั้งแสดงถึงความสามารถหรือความรับผิดชอบของฝ่ายบริหารในการบริหารทรัพยากรของกิจการ

☆ องค์ประกอบของงบการเงิน

งบการเงินแสดงถึงผลกระทบทางการเงิน โดยการจัดประเภทของรายการและเหตุการณ์ทางบัญชีตามลักษณะเชิงเศรษฐกิจ ประเภทของรายการดังกล่าวเรียกว่าองค์ประกอบของงบการเงิน องค์ประกอบซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการวัดฐานะการเงินในงบดุล ได้แก่ สินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้น องค์ประกอบซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการวัดผลการดำเนินงานในงบกำไรขาดทุน ได้แก่ รายได้และค่าใช้จ่าย โดยทั่วไปงบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินสะท้อนถึงองค์ประกอบในงบกำไรขาดทุนและการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบในงบดุล

☆ ฐานะการเงิน

องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการวัดฐานะการเงินคือ สินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้น คำนิยามขององค์ประกอบต่างๆ กำหนดไว้ดังนี้

☆ สินทรัพย์

สินทรัพย์ (Assets) หมายถึง ทรัพยากรที่อยู่ในความควบคุมของกิจการอันเป็นผลมาจากเหตุการณ์ในอดีต ซึ่งกิจการคาดว่า จะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจจากทรัพยากรนั้น ในอนาคต หรือ แบ่งออกเป็น 2 ชนิด ได้แก่

1. สินทรัพย์หมุนเวียน (Current Assets) หมายถึงสินทรัพย์ต่าง ๆ หรือสิ่งของที่มีมูลค่าเป็นเงิน ที่กิจการสามารถเปลี่ยนมือเป็นเงินสดได้เร็ว หรือใช้หมดไปภายในระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี หรือ หนึ่งงวดการบัญชี (หนึ่งงวดการบัญชีโดยปกติหมายถึง 1 มกราคม ถึง 31 ธันวาคม หรือ 12 เดือน)

1.1 เงินสดและเงินฝากสถาบันการเงิน (Cash and deposits at financial institutions) เงินสด หมายถึง เงินสดในมือและเงินฝากธนาคารทุกประเภท แต่ไม่รวมเงินฝากประเภทที่ต้องจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาที่กำหนด เช่น

1.1.1 ธนบัตรและเหรียญกษาปณ์ที่ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนมีอยู่ รวมทั้งเงินสดย่อย ฐานะดี ตัวแลกเงินไปรษณีย์

1.1.2 เงินฝากธนาคารกระแสรายวันและออมทรัพย์ ทั้งนี้ ไม่รวมเงินฝากธนาคารประเภทจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลา (เงินฝากประจำ) รวมทั้งบัตรเงินฝากที่ออกโดยธนาคารและสถาบันการเงิน ซึ่งกำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 1.2 และ 2.1 แล้ว

1.1.3 เช็คที่ถึงกำหนดชำระแต่ยังมิได้นำฝาก เช็คเดินทาง ดราฟต์ของธนาคาร

1.2 เงินลงทุนชั่วคราว (Current investments) หมายถึง เงินลงทุนชั่วคราวตามที่กำหนดในมาตรฐานการบัญชีเงินลงทุนดังกล่าวให้แสดงมูลค่าสุทธิหลังจากหักค่าเผื่อการปรับมูลค่าเงินลงทุนและค่าเผื่อการด้อยค่าเงินลงทุน

1.3 ลูกหนี้การค้า - สุทธิ (Trade account receivables, net) หมายถึง เงินที่ลูกค้านำมาชำระค่าสินค้าหรือค่าบริการที่ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนได้ขายไปตามปกติและลูกหนี้ตามตั๋วเงินรับอันเกิดจากค่าสินค้าหรือบริการดังกล่าว ทั้งนี้ ให้รวมถึงลูกหนี้และตั๋วเงินรับการค้าที่เป็นกรรมกร พนักงาน ลูกจ้างและกิจการที่เกี่ยวข้องกันด้วย ลูกหนี้การค้าดังกล่าว ให้แสดงมูลค่าสุทธิหลังจากหักค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ

1.4 เงินให้กู้ยืมระยะสั้นแก่บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน (Short-term loans to related parties) หมายถึง เงินให้กู้ยืมระยะสั้นแก่บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน รวมทั้งลูกหนี้ในลักษณะอื่นใดซึ่งจัดเป็นสินทรัพย์หมุนเวียน นอกจากลูกหนี้ที่เกิดจากการซื้อสินค้าหรือบริการ ซึ่งกำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 1.3 ทั้งนี้ ความหมายของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันให้เป็นไปตามที่กำหนดในมาตรฐานการบัญชี

1.5 เงินให้กู้ยืมระยะสั้นอื่น (Other short-term loans) หมายถึง เงินให้กู้ยืมระยะสั้นอื่นที่ไม่สามารถจัดเข้าลำดับที่ 1.4 ได้

1.6 สินค้าคงเหลือ (Inventories) หมายถึง สินค้าสำเร็จรูป งานหรือสินค้าระหว่างทำ วัตถุดิบและวัสดุที่ใช้ในการผลิตเพื่อขายหรือให้บริการตามปกติของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน

1.7 สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น (Other current assets) หมายถึง ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า รายได้ค้างรับ และสินทรัพย์หมุนเวียนอื่นใด นอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 1.1 ถึง 1.6

2. สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน (Non-current assets) หมายถึงสินทรัพย์ต่าง ๆ ที่ยึดติดอยู่กับที่กิจการไม่สามารถเปลี่ยนมือเป็นเงินสดได้เร็ว และมีอายุการใช้งานมากกว่า 1 ปีขึ้นไป เป็นสินทรัพย์ที่กิจการมีไว้เพื่อใช้งานหรือเพื่อก่อให้เกิดรายได้ ได้แก่

2.1 เงินลงทุนระยะยาว (Long-term investments) หมายถึง เงินลงทุนระยะยาวตามที่กำหนดในมาตรฐานการบัญชีเงินลงทุนดังกล่าว ให้แสดงมูลค่าสุทธิหลังจากหักค่าเผื่อการปรับมูลค่าหรือค่าเผื่อการด้อยค่าของเงินลงทุน

2.2 เงินให้กู้ยืมระยะยาวแก่บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน (Long-term loans to related parties) หมายถึง เงินให้กู้ยืมแก่บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันตามคำนิยามในข้อ 1.4 ซึ่งไม่จัดเป็นสินทรัพย์หมุนเวียน

2.3 เงินให้กู้ยืมระยะยาวอื่น (Other long-term investments) หมายถึง เงินให้กู้ยืมแก่บุคคลอื่นหรือกิจการอื่นที่มีใช้บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันนอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 2.2

2.4 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ - สุทธิ (Property, plant and equipment, net) หมายถึง สินทรัพย์ที่มีตัวตนที่กิจการมีไว้เพื่อใช้ประโยชน์ในการผลิต เพื่อใช้ในการจำหน่ายสินค้าหรือให้บริการ เพื่อให้เช่าหรือเพื่อใช้ในการบริหารงาน โดยกิจการคาดว่าจะใช้ประโยชน์มากกว่าหนึ่งรอบปีบัญชี สินทรัพย์ดังกล่าวให้แสดงมูลค่าสุทธิหลังจากหักค่าเสื่อมราคาสะสม และค่าเผื่อการด้อยค่าของสินทรัพย์

2.5 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน (Intangible assets) หมายถึง สินทรัพย์ที่ไม่มีรูปร่างซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตแก่กิจการ เช่น ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร สัมปทาน หรือค่าความนิยม

★ หนี้สิน

หนี้สิน (Liabilities) หมายถึงภาระผูกพันในปัจจุบันของกิจการกับบุคคลภายนอก อันเป็นผลมาจากเหตุการณ์ในอดีต ซึ่งการชำระภาระผูกพันนั้นคาดว่าจะส่งผลให้กิจการต้องสูญเสียทรัพยากรเชิงเศรษฐกิจใน

อนาคต หรือภาระผูกพันของกิจการอันเกิดจากรายการกู้ยืมเงิน หรือจากการอื่นซึ่งจะต้องชำระคืนในอนาคตด้วยทรัพย์สินหรือบริการแก่กิจการอื่น หรือ แบ่งออกเป็น 2 ชนิด ได้แก่

1. **หนี้สินหมุนเวียน (Current Liabilities)** หมายถึงหนี้สินที่มีระยะเวลาในการจ่ายชำระหนี้คืนไม่เกิน 1 ปี หรือภายในระยะเวลาการดำเนินงานตามปกติ

1.1 เงินเบิกเกินบัญชีและเงินกู้ยืมระยะสั้นจากสถาบันการเงิน (Bank overdrafts and short-term loans from financial institutions) หมายถึง เงินเบิกเกินบัญชีธนาคาร หนี้สินที่เกิดขึ้นจากการกู้ยืมระยะสั้นจากธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินอื่น รวมทั้งการขายหรือขายช่วงลดตัวเงินกับสถาบันการเงิน ซึ่งจัดเป็นหนี้สินหมุนเวียน

1.2 เจ้าหนี้การค้า (Trade account payables) หมายถึง เงินที่ค้างหุ้นส่วนจดทะเบียนค้างชำระค่าสินค้าหรือค่าบริการที่ซื้อมาเพื่อขายหรือเพื่อใช้ในการผลิตสินค้าหรือบริการตามปกติ และตัวเงินจ่ายที่ค้างหุ้นส่วนจดทะเบียนออกให้เพื่อชำระค่าสินค้าหรือบริการดังกล่าว ทั้งนี้ ให้รวมถึงเจ้าหนี้และตัวเงินจ่ายการค้าที่เป็นกรรมการ พนักงาน ลูกจ้าง และกิจการที่เกี่ยวข้องกันด้วย

1.3 เงินกู้ยืมระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี (Current portion of long-term loans) หมายถึง เงินกู้ยืมระยะยาวที่จะถึงกำหนดชำระคืนในรอบระยะเวลาบัญชีถัดไป

1.4 เงินกู้ยืมระยะสั้นจากบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน (Short-term loans from related parties) หมายถึง เงินกู้ยืมระยะสั้นและเงินทรองจากบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน รวมทั้งหนี้สินในลักษณะอื่นใดซึ่งจัดเป็นหนี้สินหมุนเวียน นอกจากหนี้สินที่เกิดจากการซื้อสินค้าหรือบริการ ซึ่งกำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 1.2

1.5 เงินกู้ยืมระยะสั้นอื่น (Other short-term loans) หมายถึง เงินกู้ยืมระยะสั้นอื่นนอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 1.3 ถึง 1.4

1.6 หนี้สินหมุนเวียนอื่น (Other current liabilities) หมายถึง ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย รายได้รับล่วงหน้า และหนี้สินหมุนเวียนอื่นใด นอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 1.1 ถึง 1.5

2. **หนี้สินไม่หมุนเวียน (Non-current liabilities)** หมายถึงหนี้สินที่มีระยะเวลาในการจ่ายชำระหนี้คืนบุคคลภายนอก มากกว่า หรือเกินกว่า 1 ปีขึ้นไป ได้แก่

2.1 เงินกู้ยืมระยะยาวจากบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน (Long-term loans from related parties) หมายถึง เงินกู้ยืมระยะยาวที่ค้างหุ้นส่วนจดทะเบียนกู้ยืมจากบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน รวมทั้งหนี้สินในลักษณะอื่นใด ซึ่งจัดเป็นหนี้สินไม่หมุนเวียน

2.2 เงินกู้ยืมระยะยาวอื่น (Other long-term loans) หมายถึง เงินกู้ยืมจากบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลอื่น รวมทั้งจากธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินที่ถึงกำหนดชำระคืนเกินกว่าหนึ่งปีนับจากวันที่ในงบการเงิน ทั้งนี้ ไม่รวมหนี้สินที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 2.1

2.3 ประมวลการหนี้สิน (Provisions) หมายถึง หนี้สินที่มีความไม่แน่นอนเกี่ยวกับจังหวะเวลาหรือจำนวนเงินที่ต้องจ่ายชำระซึ่งค้างหุ้นส่วนจดทะเบียนสามารถประมาณมูลค่าหนี้สินนั้น ได้อย่างน่าเชื่อถือ และเป็นภาระผูกพันในปัจจุบันซึ่งมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่จะทำให้ค้างหุ้นส่วนจดทะเบียนสูญเสียทรัพยากรที่มีประโยชน์เชิงเศรษฐกิจต่อค้างหุ้นส่วนจดทะเบียนเพื่อจ่ายชำระภาระผูกพันดังกล่าว

2.4 หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น (Other non-current liabilities) หมายถึง หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่นนอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 2.1 ถึง 2.3

★ ส่วนของเจ้าของ

ส่วนของเจ้าของ (Owner's Equity) หมายถึง ส่วนได้เสียคงเหลือในสินทรัพย์ของกิจการหลังจากหักหนี้สินออกแล้ว หรืออาจเรียกว่า “สินทรัพย์สุทธิ” การแสดงรายการเกี่ยวกับส่วนของเจ้าของในงบดุล แบ่งตามรูปแบบของธุรกิจ

- ถ้าเป็นกิจการเจ้าของคนเดียว ประกอบด้วย ทุน กำไรสุทธิ(ขาดทุนสุทธิ) ถอนใช้ส่วนตัว
- ถ้าเป็นกิจการห้างหุ้นส่วน ประกอบด้วย ทุน กระแสทุน ถอนใช้ส่วนตัว กำไรสะสม
- ถ้าเป็นกิจการบริษัท ประกอบด้วย ทุน เรือนหุ้น ส่วนเกินมูลค่าหุ้น(หรือส่วนต่ำกว่ามูลค่าหุ้น กำไรสะสม-จัดสรรและกำไรสะสมที่ยังไม่ได้จัดสรร

★ งบแสดงฐานะการเงิน

งบแสดงฐานะการเงินต้องมีรายการที่แสดงจำนวนเงินทุกข้อดังต่อไปนี้ เป็นอย่างน้อย

1. เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	2. ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น
3. สินค้าคงเหลือ	4. สินทรัพย์ชีวภาพ
5. เงินลงทุนซึ่งบันทึกโดยใช้วิธีส่วนได้เสีย	6. สินทรัพย์ทางการเงิน
7. สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	8. อสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน
9. ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์	

10. ยอดรวมของสินทรัพย์ที่จัดประเภทเป็นสินทรัพย์ที่ถือไว้เพื่อขายและสินทรัพย์ที่รวมอยู่ในกลุ่มสินทรัพย์ที่ยกเลิกซึ่งจัดประเภทเป็นสินทรัพย์ที่ถือไว้เพื่อขายตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 5 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนที่ถือไว้เพื่อขายและการดำเนินงานที่ยกเลิก

11. เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น

12. ภาระผูกพันหนี้สิน

13. หนี้สินทางการเงิน

14. หนี้สินและสินทรัพย์ภาษีเงินได้สำหรับงวดปัจจุบันตามที่กำหนดในมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 12 เรื่อง ภาษีเงินได้

15. หนี้สินภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีและสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีตามที่กำหนดในมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 12 เรื่อง ภาษีเงินได้

16. หนี้สินที่รวมในกลุ่มสินทรัพย์ที่ยกเลิกที่จัดประเภทเป็นสินทรัพย์ที่ถือไว้เพื่อขายตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 5 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนที่ถือไว้เพื่อขายและการดำเนินงานที่ยกเลิก

17. ส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุมที่แสดงในส่วน of เจ้าของ

18. ทุนที่ออกจำหน่าย และสำรองต่างๆ ที่จัดสรรให้แก่ผู้เป็นเจ้าของของบริษัทใหญ่

ตัวอย่าง งบดุล แบบบัญชีธุรกิจเจ้าของคนเดียว ประเภทกิจการให้บริการ

ร้านสวัสดิ์บริการ

งบดุล

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2554

สินทรัพย์		หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	
สินทรัพย์หมุนเวียน		หนี้สินหมุนเวียน	
เงินสด	20,000	เจ้าหนี้การค้า	41,000
เงินฝากธนาคาร	35,000	ตั๋วเงินจ่าย	30,000
ลูกหนี้	15,000	รวมหนี้สินหมุนเวียน	71,000
วัสดุสำนักงาน	2,500	หนี้สินไม่หมุนเวียน	
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	72,500	เงินกู้ยืม (5 ปี)	250,000
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		รวมหนี้สินทั้งสิ้น	321,000
ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์		ส่วนของผู้ถือหุ้น	
ที่ดิน	500,000	ทุน - นายสวัสดิ์	500,000
อาคาร	200,000	บวก กำไรสุทธิ	12,000
อุปกรณ์	27,500		512,000
เครื่องตกแต่ง	30,000	หัก ถอนใช้ส่วนตัว	3,000
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	757,500	รวมส่วนของผู้ถือหุ้น	509,000
รวมสินทรัพย์ทั้งสิ้น	830,000	รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	830,000

★ ผลการดำเนินงาน

องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการวัดผลการดำเนินงาน ได้แก่ รายได้และค่าใช้จ่าย คำนิยามขององค์ประกอบดังกล่าวกำหนดไว้ดังนี้

1. รายได้ (Revenues)

รายได้ หมายถึง การเพิ่มขึ้นของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในรอบระยะเวลาบัญชีในรูปกระแสเข้าหรือการเพิ่มค่าของสินทรัพย์ หรือการลดลงของหนี้สิน อันส่งผลให้ส่วนของผู้ถือหุ้นเพิ่มขึ้น และยังหมายรวมถึงผลกำไรด้วย ทั้งนี้ ไม่รวมถึงเงินทุนที่ได้รับจากผู้มีส่วนร่วมในส่วนของเจ้าของ เช่น รายได้จากการขาย รายได้ค่าธรรมเนียม ดอกเบี้ยรับ รายได้เงินปันผล รายได้ค่าสิทธิ และรายได้ค่าเช่า เป็นต้น

ผลกำไร หมายถึง รายการที่เป็นไปตามคำนิยามของรายได้และอาจเกิดจากกิจกรรมตามปกติของกิจการหรือไม่ก็ได้ ผลกำไรแสดงถึงการเพิ่มขึ้นของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ จึงมีลักษณะไม่แตกต่างไปจากรายได้

2. ค่าใช้จ่าย (Expenses)

ค่าใช้จ่าย หมายถึง การลดลงของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในรอบระยะเวลาบัญชีในรูปกระแสออกหรือการลดค่าของสินทรัพย์ หรือการเพิ่มขึ้นของหนี้สิน อันส่งผลให้ส่วนของผู้ถือหุ้นลดลง และยังหมายรวมถึงผล

ขาดทุนด้วย ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการแบ่งปันให้กับผู้มีส่วนร่วมในส่วนของเจ้าของ เช่น ต้นทุนขาย ค่าจ้าง และค่าเสื่อมราคา ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน เป็นต้น

ผลขาดทุน หมายถึง รายการที่เป็นไปตามคำนิยามของค่าใช้จ่ายและอาจเกิดจากกิจกรรมตามปกติของกิจการหรือไม่ก็ได้ ผลขาดทุนแสดงถึงการลดลงของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ จึงมีลักษณะไม่แตกต่างไปจากค่าใช้จ่าย

★ งบกำไรขาดทุน แสดงแบบขั้นเดียว

งบกำไรขาดทุน (Income Statement) งบที่จัดทำขึ้นเพื่อแสดงผลการดำเนินงานของกิจการในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งว่า กิจการมีผลกำไรหรือขาดทุนเป็นจำนวนเงินเท่าใด ประกอบด้วย

1. รายได้ (Revenues)

1.1 รายได้จากการขายและหรือการให้บริการ (Revenues from the sale of goods and the rendering of services) หมายถึง รายได้ที่เกิดจากการขายสินค้า สิทธิ หรือบริการ ซึ่งเป็นธุรกิจหลักของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน เพื่อแลกเปลี่ยนกับเงินสด สิทธิเรียกร้องให้ชำระเงิน หรือสิ่งอื่นที่มีมูลค่าคิดเป็นเงินได้ ทั้งนี้ให้แสดงเป็นยอดสุทธิ หลังหักรายการรับคืนและส่วนลดแล้ว โดยแยกแสดงเป็นรายได้แต่ละประเภท เช่น รายได้จากการขายสินค้า รายได้จากการให้บริการ

1.2 รายได้อื่น (Other incomes) หมายถึง รายได้จากการดำเนินงานนอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 1.1 ทั้งนี้ให้รวมกำไรอื่นที่ไม่จัดเป็นรายการพิเศษ เช่น กำไรจากการขายเงินลงทุน ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์ และสินทรัพย์อื่น ในกรณีที่มีค่าใช้จ่ายในการขายสินทรัพย์ดังกล่าวให้นำมาหักจากรายการนี้เพื่อแสดงยอดสุทธิ กรณีที่ยอดสุทธิเป็นผลขาดทุนให้แสดงไว้ในรายการที่ 2.3

2. ค่าใช้จ่าย (Expenses)

2.1 ต้นทุนขายและหรือต้นทุนการให้บริการ (Costs of the sale of goods and the rendering of services) หมายถึง ต้นทุนของสินค้า สิทธิ หรือบริการที่ขาย รวมถึงราคาซื้อ ต้นทุนการผลิต และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่จ่ายไป เพื่อให้สินค้าอยู่ในสภาพพร้อมที่จะขาย โดยแยกแสดงเป็นต้นทุนตามประเภทของธุรกิจหลักของกิจการตามที่ได้แสดงไว้ในรายการที่ 1 เช่น ต้นทุนของสินค้าที่ขาย ต้นทุนของการให้บริการ

2.2 ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร (Selling and administrative expenses) หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการขาย และค่าใช้จ่ายทั่วไปที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานอันเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ไม่รวมค่าใช้จ่ายอื่นและดอกเบี้ยจ่าย ซึ่งกำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 2.3 และ 4

2.3 ค่าใช้จ่ายอื่น (Other expenses) หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานนอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 2.1 ถึง 2.2 ทั้งนี้ให้รวมถึงขาดทุนอื่นที่ไม่จัดเป็นรายการพิเศษ เช่น ขาดทุนจากการขายเงินลงทุน ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์ และสินทรัพย์อื่น และขาดทุนจากการหยุดงานของพนักงาน ในกรณีที่มีรายได้จากการขายสินทรัพย์ดังกล่าวให้นำมาหักจากรายการนี้เพื่อแสดงยอดสุทธิ

3. กำไร (ขาดทุน)

กำไรขาดทุนเกิดจากการนำเอารายได้ของกิจการมาหักออกจากค่าใช้จ่ายของกิจการในงวดบัญชีนั้น ๆ ผลต่างที่ได้

ถ้ารายได้มากกว่าค่าใช้จ่าย เรียกว่า กำไรสุทธิ

ถ้ารายได้น้อยกว่าค่าใช้จ่าย เรียกว่า ขาดทุนสุทธิ

กำไร (ขาดทุน) ก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้ (Profit (loss) before interest and income tax expenses) หมายถึง ยอดรวมรายได้หักด้วยยอดรวมค่าใช้จ่าย แต่ก่อนหักดอกเบี้ยจ่ายและก่อนภาษีเงินได้ หากมีผลขาดทุนให้แสดงจำนวนเงินไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ

4. ดอกเบี้ยจ่าย (Interest expenses) หมายถึง ดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเนื่องจากการใช้ประโยชน์จากเงินหรือเงินทุน

5. ภาษีเงินได้ (Income tax expenses) หมายถึง ภาษีเงินได้นิติบุคคลที่คำนวณขึ้นตามวิธีการบัญชีหรือตามบทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร

6. กำไร (ขาดทุน) จากกิจกรรมตามปกติ (Profit (loss) from ordinary activities) หมายถึง กำไร (ขาดทุน) จากกิจกรรมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการประกอบธุรกิจของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน หรือเกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามปกติของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน รวมทั้งกิจกรรมอื่นซึ่ง

7. รายการพิเศษ-สุทธิ (Extraordinary items, net) หมายถึง รายได้หรือค่าใช้จ่ายที่เกิดจากรายการหรือเหตุการณ์ทางบัญชีที่มีความแตกต่างอย่างชัดเจนจากการดำเนินงานตามปกติของกิจการ และไม่คาดว่าจะเกิดขึ้นเป็นประจำหรือเกิดขึ้นไม่บ่อย เช่น ค่าเสียหายที่เกิดจากไฟไหม้ น้ำท่วม หรือภัยธรรมชาติอย่างอื่น รายการพิเศษนี้ให้แสดงเป็นยอดสุทธิจากภาษีเงินได้ที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่รายการพิเศษเป็นผลขาดทุน ให้แสดงจำนวนเงินไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ

8. กำไร (ขาดทุน) สุทธิ (Net profit (loss)) หมายถึง กำไรหรือขาดทุนหลังจากหักหรือรวมรายการพิเศษแล้ว หากมีผลขาดทุนสุทธิให้แสดงจำนวนเงินไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ

9. กำไรต่อหุ้น (Earnings per share) วิธีการคำนวณให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีว่าด้วยเรื่อง กำไรต่อหุ้น หากมีผลขาดทุนให้แสดงจำนวนเงินไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ โดยแสดงแยกเป็น

9.1 กำไร (ขาดทุน) จากกิจกรรมตามปกติ (Profit (loss) from ordinary activities)

9.2 รายการพิเศษ-สุทธิ (Extraordinary items, net)

★ งบกำไรขาดทุนมี 2 รูปแบบ

1. แบบบัญชี เรียกว่า บัญชีกำไรขาดทุน
2. แบบรายงาน เรียกว่า งบกำไรขาดทุน

ตัวอย่าง

งบกำไรขาดทุนแสดงแบบขั้นเดียว แบบรายงาน ธุรกิจเจ้าของคนเดียวประเภทธุรกิจการให้บริการ

ร้านสวัสดิ์ บริการ

งบกำไรขาดทุน

สำหรับระยะเวลา 1 ปี สิ้นวันที่ 31 ธันวาคม 2554

รายได้:-

รายได้ค่าบริการ		42,500
ค่าใช้จ่าย:-		
เงินเดือนพนักงาน	15,000	
ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์	7,500	
ค่าสาธารณูปโภค	3,400	
ค่าพาหนะ	3,000	
ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	<u>1,600</u>	<u>30,500</u>
กำไรสุทธิ		<u>12,000</u>
ตัวอย่าง		
งบกำไรขาดทุน แสดงแบบขั้นเดียว แบบบัญชี ธุรกิจเจ้าของคนเดียว ประเภทการให้บริการ		
ร้านสวัสดิ์ บริการ		
งบกำไรขาดทุน		
สำหรับระยะเวลา 1 ปี สิ้นวันที่ 31 ธันวาคม 2554		

ค่าใช้จ่าย		รายได้	
เงินเดือนพนักงาน	15,000	รายได้ค่าบริการ	42,500
ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์	7,500		
ค่าสาธารณูปโภค	3,400		
ค่าพาหนะ	3,000		
ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	1,600		
กำไรขาดทุน	<u>12,000</u>		
	<u>42,500</u>		<u>42,500</u>

★ งบกำไรขาดทุน แสดงแบบหลายชั้นหรืองบกำไรขาดทุน

1. รายได้จากการขายและหรือการให้บริการ (Revenues from the sale of goods and the rendering of services) หมายถึง รายได้ที่เกิดจากการขายสินค้า สิทธิ หรือบริการ ซึ่งเป็นธุรกิจหลักของบริษัทเพื่อแลกเปลี่ยนกับเงินสด สิทธิเรียกร้องให้ชำระเงิน หรือสิ่งอื่นที่มีมูลค่าคิดเป็นเงินได้ ทั้งนี้ให้แสดงเป็นยอดสุทธิหลังหักรายการรับคืนและส่วนลดแล้ว โดยแยกแสดงเป็นรายได้แต่ละประเภท เช่น รายได้จากการขายสินค้า รายได้จากบริการ

2. ต้นทุนขายและหรือต้นทุนการให้บริการ (Costs of the sale of goods and the rendering of services) หมายถึง ต้นทุนของสินค้า สิทธิ หรือบริการที่ขาย รวมถึงราคาซื้อ ต้นทุนการผลิต และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่จ่ายไปเพื่อให้สินค้าอยู่ในสภาพพร้อมที่จะขาย โดยแยกแสดงเป็นต้นทุนตามประเภทของธุรกิจหลักของกิจการตามที่ได้แสดงไว้ในรายการที่ 1 เช่น ต้นทุนของสินค้าที่ขาย ต้นทุนของการให้บริการ

3. กำไรขั้นต้น (Gross profit) หมายถึง ส่วนของรายได้จากการขายสินค้าและหรือบริการสุทธิที่สูงกว่าต้นทุนขายและหรือต้นทุนของการให้บริการ

4. ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร (Selling and administrative expenses) หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการขาย และค่าใช้จ่ายทั่วไปที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานอันเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ไม่รวมค่าใช้จ่ายอื่นและดอกเบี้ยจ่าย ซึ่งกำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 7 และ 11

5. กำไร (ขาดทุน) จากการขายและหรือการให้บริการ (Profit (loss) from the sale of goods and the rendering of services) หมายถึง กำไร (ขาดทุน) จากการขายและหรือการให้บริการซึ่งไม่รวมรายได้อื่นและค่าใช้จ่ายอื่นที่กำหนดให้แสดงในรายการที่ 6 และ 7

6. รายได้อื่น (Other incomes) หมายถึง รายได้จากการดำเนินงานนอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 1 ทั้งนี้ให้รวมกำไรอื่นที่ไม่จัดเป็นรายการพิเศษ เช่น กำไรจากการขายเงินลงทุน ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์ และสินทรัพย์อื่น ในกรณีที่มียอดค่าใช้จ่ายในการขายสินทรัพย์ดังกล่าวให้นำมาหักจากรายการนี้เพื่อแสดงยอดสุทธิ

7. ค่าใช้จ่ายอื่น (Other expenses) หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานนอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 2 และ 4 ทั้งนี้ให้รวมถึงขาดทุนอื่นที่ไม่จัดเป็นรายการพิเศษ เช่น ขาดทุนจากการขายเงินลงทุน ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์ และสินทรัพย์อื่น และขาดทุนจากการหยุดงานของพนักงาน ในกรณีที่มียอดรายได้จากการขายสินทรัพย์ดังกล่าวให้นำมาหักจากรายการนี้เพื่อแสดงยอดสุทธิ

8. กำไร (ขาดทุน) จากการดำเนินงาน (Profit (loss) from operations) หมายถึง กำไร (ขาดทุน) จากการขายและหรือการให้บริการที่รวมรายได้อื่นและหักค่าใช้จ่ายอื่น

9. ส่วนแบ่งกำไร (ขาดทุน) จากเงินลงทุนตามวิธีส่วนได้เสีย (Share of profits (losses) from investments for using the equity method) หมายถึง ส่วนแบ่งกำไร (ขาดทุน) จากเงินลงทุนซึ่งบันทึกโดยวิธีส่วนได้เสียตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการบัญชี

10. กำไร (ขาดทุน) ก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้ (Profit (loss) before interest and income tax expenses) หมายถึง ยอดรวมรายได้หักด้วยยอดรวมค่าใช้จ่าย แต่ก่อนหักดอกเบี้ยจ่ายและก่อนภาษีเงินได้หากมีผลขาดทุนให้แสดงจำนวนเงินไว้ในเครื่องหมายลบ

11. ดอกเบี้ยจ่าย (Interest expenses) หมายถึง ดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเนื่องจากการใช้ประโยชน์จากเงินหรือเงินทุน

12. ภาษีเงินได้ (Income tax expenses) หมายถึง ภาษีเงินได้นิติบุคคลที่คำนวณขึ้นตามวิธีการบัญชีหรือตามบทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร

13. กำไร (ขาดทุน) จากกิจกรรมตามปกติ (Profit (loss) from ordinary activities) หมายถึง กำไร (ขาดทุน) จากกิจกรรมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการประกอบธุรกิจของบริษัท หรือเกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามปกติของบริษัท รวมทั้งกิจกรรมอื่นซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการประกอบธุรกิจหรือการดำเนินงานดังกล่าว มีลักษณะเหมือนกับธุรกิจเจ้าของคนเดียว

14. รายการพิเศษ-สุทธิ (Extraordinary items, net) หมายถึง รายได้หรือค่าใช้จ่ายที่เกิดจากรายการหรือเหตุการณ์ทางบัญชีที่มีความแตกต่างอย่างชัดเจนจากการดำเนินงานตามปกติของกิจการ และไม่คาดว่าจะเกิดขึ้น

เป็นประจำหรือเกิดขึ้นไม่บ่อย เช่น ค่าเสียหายที่เกิดจากไฟไหม้ น้ำท่วม หรือภัยธรรมชาติอย่างอื่น รายการพิเศษนี้ ให้แสดงเป็นยอดสุทธิจากภาษีเงินได้ที่เกี่ยวข้องในกรณีที่รายการพิเศษเป็นผลขาดทุน ให้แสดงจำนวนเงินไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ

15. กำไร (ขาดทุน) สุทธิ (Net profit (loss)) หมายถึง กำไรหรือขาดทุนหลังจากหักหรือรวมรายการพิเศษแล้วหากมีผลขาดทุนสุทธิให้แสดงจำนวนเงินไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ

16. กำไรต่อหุ้น (Earnings per share) วิธีการคำนวณให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีว่าด้วยเรื่องกำไรต่อหุ้น หากมีผลขาดทุนให้แสดงจำนวนเงินไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ โดยแสดงแยกเป็น

16.1 กำไร (ขาดทุน) จากกิจกรรมตามปกติ (Profit (loss) from ordinary activities)

16.2 รายการพิเศษ-สุทธิ (Extraordinary items, net)

16.3 กำไร (ขาดทุน) สุทธิ (Net profit (loss))

ตัวอย่าง

งบกำไรขาดทุนแสดงหลายชั้นตอน แบบรายงาน ประเภทกิจการซื้อขายไป

บริษัท รุ่งฟ้า จำกัด

งบกำไรขาดทุน

สำหรับระยะเวลา 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2554

ขาย			250,000	
หัก รับคืน		17,000		
ส่วนลดจ่าย		<u>2,510</u>		<u>19,510</u>
ขายสุทธิ				230,490
ต้นทุนขาย:-				
สินค้าคงเหลือต้นปี			20,000	
ซื้อ		80,500		
ค่าขนส่งเข้า		<u>1,500</u>		
		82,000		
หัก ส่งคืน		3,000		
ส่วนลดรับ		<u>1,720</u>	<u>4,720</u>	<u>77,280</u>
				97,280
หัก สินค้าคงเหลือปลายปี			<u>15,800</u>	<u>81,480</u>
กำไรขั้นต้น				149,010
หัก ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร				
เงินเดือนพนักงาน			47,000	
ค่าเบี้ยประกัน			12,000	
ค่าสาธารณูปโภค			7,500	

ค่าเสื่อมราคา-เครื่องจักร	11,000	
ค่าเช่าอาคาร	<u>35,000</u>	<u>112,500</u>
กำไรสุทธิ		<u>36,510</u>

☆ สมการบัญชี

สมการบัญชี (Accounting Equation) คือ ความสัมพันธ์ ระหว่างสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้เจ้าของ (ทุน)

จะได้ว่า

สินทรัพย์	=	หนี้สิน	+	ส่วนของผู้เจ้าของ (ทุน)
A	=	L	+	OE (P)

เขียนสมการได้ดังนี้

กรณีที่ 1 ถ้าไม่มีหนี้สิน สมการบัญชีจะเป็น

$$\begin{aligned} \text{สินทรัพย์} &= \text{ทุน} \\ \text{Assets} &= \text{Owner's Equity (Proprietorship)} \\ \text{หรือใช้ตัวย่อ A} &= \text{OE (P)} \end{aligned}$$

กรณีที่ 2 ถ้ามีหนี้สิน สมการบัญชีจะเป็น

$$\begin{aligned} \text{สินทรัพย์} &= \text{หนี้สิน} + \text{ทุน} \\ \text{A} &= \text{L} + \text{OE (P)} \end{aligned}$$

ตัวอย่าง สินทรัพย์ = หนี้สิน + ส่วนของผู้เจ้าของ (ทุน)

$$1. \quad \underline{\hspace{2cm}} = 8,000 + 22,000$$

$$2. \quad 35,000 = 10,000 + \underline{\hspace{2cm}}$$

$$3. \quad 97,000 = \underline{\hspace{2cm}} + 50,000$$

แทนจำนวนเงินในช่องว่างได้เป็น

$$1. \quad \underline{30,000} = 8,000 + 22,000$$

$$2. \quad 35,000 = 10,000 + \underline{25,000}$$

$$3. \quad 97,000 = \underline{47,000} + 50,000$$

☆ ความหมายของการบัญชี

การจัดทำบัญชี (Bookkeeping) เป็นการวิเคราะห์ จัดประเภท และบันทึกรายการโดยมีแผน ที่ได้จัดวางไว้เพื่อความเป็นระเบียบในการดำเนินกิจการและสามารถแสดงฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของการประกอบการได้

การบัญชี (Accounting) คือ การรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ จัดบันทึก จัดประเภทหมวดหมู่ ตลอดจนการจัดทำงบการเงินเพื่อให้ทราบฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการ

การบัญชี (Accounting) คือศิลปะของการจดบันทึก จัดแยกประเภท สรุปผลการดำเนินงาน และฐานะทางการเงินของกิจการ

★ จากความหมายของการบัญชีสามารถวิเคราะห์ลักษณะสำคัญได้ดังนี้

1. การจดบันทึก (Recording) ข้อมูลทางการเงินจะต้องนำมาจดบันทึก โดยใช้หน่วยเงินตราในการจดบันทึกเพราะเป็นหน่วยที่วัดค่าได้
2. การจำแนก (Classifying) ข้อมูลที่จดบันทึกไว้จะนำมาจำแนกเป็นหมวดหมู่หรือประเภทตามลักษณะของรายการ ได้แก่ สินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ รายได้ และค่าใช้จ่าย
3. การสรุปผล (Summarizing) เมื่อสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี กิจการจะสรุปผลในรูปของรายงานทางการเงิน เรียกว่า “งบการเงิน” (Financial Statement) ประกอบด้วย งบดุล งบกำไรขาดทุน งบแสดงการเปลี่ยนแปลง ส่วนของเจ้าของ และ งบกระแสเงินสด
4. การแปลความหมาย (Interpreting) เป็นการนำรายงานทางการเงินมาสรุปและวิเคราะห์แนวโน้มของเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการบริหารงานและเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร

★ ประโยชน์ของการบัญชี

1. เจ้าของกิจการสามารถควบคุมดูแลรักษาสินทรัพย์มิให้สูญหายหรือการทุจริต
2. เจ้าของกิจการสามารถนำข้อมูลทางการบัญชีมาบริหารจัดการได้ดียิ่งขึ้น
3. เจ้าของกิจการสามารถทราบผลกำไรหรือขาดทุน
4. เจ้าของกิจการสามารถทราบฐานะทางการเงิน

★ รายงานทางการบัญชีแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การบัญชีบริหาร (Managerial Accounting) จัดทำขึ้นเพื่อให้ข้อมูลทางการบัญชีสำหรับบุคคลภายในกิจการและใช้เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจ และวางแผนงานการปฏิบัติงานในการควบคุมการปฏิบัติงานของผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการ รวมทั้งการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานของกิจการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
2. การบัญชีการเงิน (Financial Accounting) จัดทำขึ้นเพื่อให้ข้อมูลทางการบัญชี สำหรับบุคคลภายนอกกิจการ เพื่อใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ เนื่องจากผู้ซึ่งบการเงินมีความต้องการได้รับทราบข้อมูลที่แตกต่างกันและเพื่อให้มั่นใจว่างบการเงินแสดงข้อมูลถูกต้องครบถ้วนเชื่อถือได้ ดังนั้นงบการเงินจึงควรจัดทำขึ้นตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปและมีการตรวจสอบให้ความคิดเห็น โดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

★ รูปแบบของธุรกิจ

รูปแบบของกิจการค้าแต่ละประเภทจะแตกต่างกันออกไปตามสภาพการลงทุนในกิจการ ลักษณะการจัดตั้ง การดำเนินงาน และความสำคัญทางเศรษฐกิจ สามารถแบ่งได้ดังนี้

1. กิจการเจ้าของคนเดียว (Single Proprietorship) ได้แก่ กิจการขนาดเล็กที่มีบุคคลคนเดียวเป็นเจ้าของ เช่น ร้านค้าทำผม ร้านตัดเสื้อผ้า ร้านขายอาหาร เป็นต้น การจัดตั้งทำได้ง่าย แต่การขยายกิจการทำได้ยากเพราะมีเงินทุนจำกัด

2. ห้างหุ้นส่วน (Partnership) คือ กิจการที่มีบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมกันเป็นเจ้าของ โดยมีสัญญาตกลงรวมทุนกันเป็นหุ้นส่วนประกอบการค้าเพื่อหวังกำไร โดยผู้เป็นหุ้นส่วนจะมีทุนเท่ากันหรือไม่เท่ากันก็ได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ห้างหุ้นส่วนแบ่งได้เป็น 2 ประเภท

2.1 ห้างหุ้นส่วนสามัญ (Ordinary Partnership) คือ ห้างหุ้นส่วนประเภทที่ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกันในหนี้สินโดยไม่จำกัดจำนวน ห้างหุ้นส่วนประเภทนี้จะจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลก็ได้หรือไม่จดทะเบียนก็ได้

2.2 ห้างหุ้นส่วนจำกัด (Limited Partnership) คือ ห้างหุ้นส่วนที่ประกอบด้วยผู้เป็นหุ้นส่วน 2 จำพวก คือจำพวกจำกัดความรับผิดชอบ และไม่จำกัดความรับผิดชอบ และ กฎหมายบังคับให้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล

3. บริษัทจำกัด (Company Limited or Corporation) คือ กิจการที่ตั้งขึ้นในรูปของนิติบุคคลด้วยการแบ่งทุนเป็นหุ้นมีมูลค่าเท่าๆ กัน ผู้ที่ลงทุนซื้อหุ้นของกิจการเรียกว่า “ผู้ถือหุ้น” ผู้ถือหุ้นจะได้รับส่วนแบ่งกำไรเป็นเงินปันผล (Dividends) บริษัทจำกัดแบ่งเป็น 2 ประเภท

3.1 บริษัทเอกชน จำกัด (Private Company Limited) มีจำนวนผู้ถือหุ้นตั้งแต่เจ็ดคนขึ้นไป (ป.พ.พ. มาตรา 1097)

3.2 บริษัทมหาชน จำกัด (Public Company Limited) มีจำนวนผู้ถือหุ้นตั้งแต่สิบห้าคนขึ้นไป (พ.ร.บ. บริษัทมหาชน จำกัด พ.ศ. 2535 มาตรา 16)

★ รายการค้า (Business Transaction)

กิจการค้าขายที่ดำเนินนั้นย่อมมีกิจกรรมมากมายที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการให้บริการ การจ่ายค่าใช้จ่าย การลงทุน การติดต่อลูกค้า การจัดแสดงสินค้า หรืออะไรต่างๆ แต่สำหรับการดำเนินงานที่จะนำมาลงบัญชีได้นั้น จำกัดไว้เฉพาะการดำเนินงานที่เรียกว่า รายการค้าเท่านั้น

รายการค้า หมายถึง รายการที่เกิดขึ้นแล้วก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยน การโอนเงิน หรือสิ่งที่มีมูลค่าเป็นเงิน ที่เกี่ยวข้องกับภายนอกกิจการ หรือเกี่ยวข้องกับเฉพาะภายในกิจการเอง

รายการค้า หมายถึง รายการข้อมูลทางการเงินที่เกิดขึ้นและเกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอกกิจการ หรือเกี่ยวข้องกับเฉพาะภายในกิจการ ซึ่งต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ต่อไปนี้

- เป็นข้อมูลทางการเงินที่เกิดขึ้นแล้วมีการโอนเงิน หรือสิ่งที่มีค่าเป็นตัวเงินเข้ามาในกิจการ หรือออกไปจากกิจการ หรือภายในกิจการเอง
- เป็นข้อมูลทางการเงินที่เกิดขึ้นแล้วก่อให้เกิดการ โอนเงินหรือสิ่งที่มีค่าเป็นตัวเงินจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง หรือจากกิจการหนึ่งไปยังอีกกิจการหนึ่ง

รายการค้าขายที่เกิดขึ้นมักจะประกอบด้วย

1. การลงทุนด้วยเงินสด หรือสินทรัพย์อื่น
2. การซื้อสินทรัพย์อื่นๆ เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินงาน
3. ซื้อสินค้ามาขายเป็นเงินสด
4. ซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ

5. ขายสินค้าเป็นเงินสด
6. ขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ
7. การจ่ายชำระหนี้ อาจจะได้ส่วนลดหรือไม่ได้สุดแต่เงื่อนไขการชำระหนี้
8. รับชำระหนี้จากลูกหนี้ อาจจะได้ส่วนลดแก่ลูกหนี้ แล้วแต่เงื่อนไขที่ตกลง
9. การจ่ายค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เช่น ค่าเช่า ค่าสาธารณูปโภค เงินเดือนพนักงาน
10. การกู้ยืมเงินจากบุคคลอื่นๆ
11. การจ่ายคืนเงินกู้ และจ่ายดอกเบี้ยให้ธนาคาร
12. เจ้าของกิจการถอนเงินสดหรือสินค้าไปใช้ส่วนตัว
13. การขายบริการเป็นเงินสด
14. การบริการเป็นเงินเชื่อ

การดำเนินการดังกล่าวเป็นรายการค้า จะต้องนำไปบันทึกลงบัญชี ส่วนการดำเนินการที่ไม่ใช่รายการค้า (Non-Business Transaction) เช่น การจัดแสดงสินค้า การจูงใจลูกค้า การตกแต่งห้องทำงาน ซึ่งไม่ก่อให้เกิดการโอนเงินจึงไม่ใช่รายการค้า

★ การวิเคราะห์รายการค้า (Business Transaction Analysis)

การวิเคราะห์รายการค้า หมายถึงการนำรายการค้าที่เกิดขึ้นมาวิเคราะห์พิจารณาว่ารายการค้าที่เกิดขึ้นมีผลกระทบต่อสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้เจ้าของ ในทางเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไร โดยรายการค้าแต่ละรายการจะต้องมีรายการหรือบัญชีที่เกี่ยวข้องกันอย่างน้อย 2 รายการหรือบัญชี เช่น

วันที่ 1 มกราคม 2554 นายสวัสดิ์ นำเงินสดมาลงทุนจำนวน 80,000 บาท

ผลการวิเคราะห์รายการค้า

เงินสด	เป็นสินทรัพย์	เพิ่มขึ้น	80,000 บาท
ทุน-นายสวัสดิ์	เป็นส่วนของผู้เจ้าของ	เพิ่มขึ้น	80,000 บาท

วันที่ 3 มกราคม 2554 กิจการจ่ายเงินสดซื้อวัสดุสำนักงานจำนวน 2,000 บาท

ผลการวิเคราะห์รายการค้า

วัสดุสำนักงาน	เป็นสินทรัพย์	เพิ่มขึ้น	2,000 บาท
เงินสด	เป็นสินทรัพย์	ลดลง	2,000 บาท

วันที่ 5 มกราคม 2554 กิจการซื้อรถยนต์ราคา 550,000 บาท จ่ายเงินสดทันทีวันนี้จำนวน 100,000 บาท ที่

เหลือจะจ่ายชำระเป็นงวดๆ ละ 150,000 บาทเป็นเวลา 3 งวด

ผลการวิเคราะห์รายการค้า

รถยนต์	เป็นสินทรัพย์	เพิ่มขึ้น	550,000 บาท
เงินสด	เป็นสินทรัพย์	ลดลง	100,000 บาท
เจ้าหนี้อื่น ๆ	เป็นหนี้สิน	เพิ่มขึ้น	450,000 บาท

วันที่ 10 มกราคม 2554 กิจการรับชำระหนี้จากลูกหนี้ จำนวน 5,000 บาท

ผลการวิเคราะห์รายการค้า

เงินสด	เป็นสินทรัพย์	เพิ่มขึ้น	5,000 บาท
ลูกหนี้	เป็นสินทรัพย์	ลดลง	5,000 บาท

★ การบันทึกรายการทางบัญชีจะต้องทราบหลักการในการบันทึกที่ถูกต้องดังนี้

- ถ้ารายการค้าใด ทำให้สินทรัพย์ และค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นให้บันทึกบัญชีด้านเดบิต(ด้านซ้าย) แต่ถ้ารายการค้าใดทำให้สินทรัพย์และค่าใช้จ่ายลดลงให้บันทึกบัญชีด้านเครดิต(ด้านขวา)
- ถ้ารายการค้าใด ทำให้หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ และรายได้เพิ่มขึ้นให้บันทึกบัญชีด้านเครดิต (ด้านขวา) แต่ถ้ารายการค้าใดทำให้หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ และรายได้ลดลงให้บันทึกบัญชีด้านเดบิต (ด้านซ้าย)

สรุปการบันทึกรายการบัญชี

ประเภทบัญชี	ด้านหลัก	เพิ่ม	ลด
สินทรัพย์	เดบิต	เดบิต	เครดิต
หนี้สิน	เครดิต	เครดิต	เดบิต
ส่วนของเจ้าของ	เครดิต	เครดิต	เดบิต
รายได้	เครดิต	เครดิต	เดบิต
ค่าใช้จ่าย	เดบิต	เดบิต	เครดิต

★ เอกสารการบันทึกบัญชี

เอกสารการบันทึกบัญชี คือ ใบเสร็จรับเงิน บิลเงินสด ใบสำคัญรับเงิน ใบกำกับสินค้า ใบกำกับภาษี ใบส่งของ ใบสั่งซื้อ ใบขอซื้อ ใบรับสินค้า บัตรสินค้า ใบสั่งผลิต ใบสรุปค่าแรงงาน ใบสำคัญจ่าย ใช้สำหรับบันทึกรายการของกิจการค้าแต่ละประเภท

★ ความหมายและประเภทของสมุดรายวันขั้นต้น

สมุดรายวัน คือ สมุดบัญชีเล่มแรกที่ใช้บันทึกรายการค้าที่เกิดขึ้นตามลำดับก่อน-หลัง แล้วผ่านรายการ (Post) ไปยังสมุดบัญชีแยกประเภทขั้นต่อไป หรือเรียกว่าสมุดบันทึกการขั้นต้น ประเภทของสมุดรายวันขั้นต้น แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. สมุดรายวันเฉพาะ (Special Journal) คือ สมุดที่บันทึกการขั้นต้นเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งเหมาะสำหรับกิจการซื้อขายสินค้า และกิจการขนาดใหญ่ ได้แก่

1. สมุดรายวันซื้อ ใช้บันทึกการซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ
2. สมุดรายวันส่งคืนและจำนวนที่ได้ลด ใช้บันทึกการเกี่ยวกับการส่งคืนสินค้าที่ซื้อเป็นเงินเชื่อ
3. สมุดรายวันขาย ใช้บันทึกการขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ
4. สมุดรายวันรับคืนสินค้าและจำนวนที่ลดให้ ใช้บันทึกการเกี่ยวกับการรับคืนสินค้าที่ขายเป็นเงินเชื่อ

เชื่อ

5. สมุดรายวันรับเงิน ใช้บันทึกการรับเงินสด
6. สมุดรายวันจ่ายเงิน ใช้บันทึกการจ่ายเงินสด

2. สมุดรายวันทั่วไป คือ สมุดที่บันทึกรายการขึ้นต้น ได้ทุก ๆ เรื่อง ทุก ๆ กรณี

★ ประโยชน์ของสมุดรายวันทั่วไป มีดังนี้

1. ทำให้ทราบรายการค้าที่เกิดขึ้นก่อนและหลัง
2. ทำให้ทราบผลการวิเคราะห์รายการค้าว่าเพิ่มขึ้น หรือ ลดลง
3. ช่วยลดข้อผิดพลาดในการลงบัญชีให้น้อยลง
4. ช่วยแบ่งงานระหว่างผู้ทำบัญชีแต่ละฝ่าย
5. เพื่อค้นหารายการค้าได้สะดวกในภายหลัง

★ การบันทึกรายการค้า

เมื่อมีรายการค้าเกิดขึ้น จะต้องทำการวิเคราะห์รายการค้าก่อนการนำไปบันทึกลงในสมุดรายวันทั่วไป การบันทึกภายในสมุดรายวันทั่วไป ทำได้ 2 วิธี

- รายการเปิดบัญชี
- รายการที่เกิดขึ้นในระหว่างเดือน

★ รูปแบบของสมุดรายวันทั่วไป

ช่องวัน เดือน ปี ใช้ระบุวัน เดือน ปี ที่เกิดรายการค้า

ช่องรายการ

ใช้ระบุชื่อบัญชีทั้งสองด้าน โดยระบุชื่อบัญชีด้านเดบิตก่อน ซึ่งเขียนขีดติดเส้นช่องวันที่และระบุชื่อบัญชีด้านเครดิตในบรรทัด ถัดลงมา ซึ่งเขียนเยื้องไปด้านขวา ประมาณ 1 นิ้ว เสร็จแล้วให้ระบุ คำอธิบาย รายการในบรรทัดถัดลงมา

ช่องเลขที่บัญชี

ใช้ระบุเลขที่บัญชีตามที่กำหนดไว้ในผังบัญชี

ช่องเดบิต

ใช้ระบุจำนวนเงินที่ชื่อบัญชีอยู่ด้านเดบิต

ช่องเครดิต

ใช้ระบุจำนวนเงินที่ชื่อบัญชีอยู่ด้านเครดิต

สมุดรายวันทั่วไป

หน้าบัญชี.....

ว.ค.ป.	รายการ	เลขที่บัญชี	เดบิต	เครดิต
2554				

★ ความหมายของรายการเปิดบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป

รายการเปิดบัญชี (Opening Entries) หมายถึง รายการแรกของการบันทึกบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป ซึ่งจะบันทึกเมื่อ

1. มีการลงทุนครั้งแรก
2. เริ่มรอบระยะเวลาบัญชีใหม่ (งวดบัญชีใหม่)